

FJØRFENÆRINGAS HANDLINGSPLAN MOT RESISTENTE BAKTERIER 2019

BAKGRUNN

Denne planen er fjørfeæringas felles verktøy for å nå målet om en lavest mulig forekomst av resistens i normalfloraen hos fjørfe. Det er ikke grunnlag for å hevde at forekomsten av resistens i normalfloraen hos fjørfe har hatt betydning for folkehelse til nå, planen er utarbeidet ut fra en føre-var-tilnærming.

Planen ble iverksatt første gang i 2014 og revideres årlig på grunnlag av ny kunnskap, resultater fra tidligere år og utviklingen i forekomst. Gjennomførte tiltak har vært effektive og resultert i en klar nedgang i forekomsten av ESBL-resistens. Det er ikke påvist ESBL gjennom handlingsplanen per desember 2018. ESBL er ikke påvist hos kalkun siste par år, og prøvetaking begrenses i denne handlingsplanen til importleddet. Når det gjelder kinolonresistens, er det prioritert å få økt kunnskap om årsakene og betydningen av kinolonresistens gjennom forskning. Fra 2018 og fremover omfatter planen prøvetaking av slaktekalkun for koksidier, som et ledd i å redusere forekomsten av nekrotiserende enteritt (NE). Reduksjon av NE er viktig for å redusere bruken av antibiotika i kalkunproduksjonen.

I tillegg til overvåking av foreldredyrflokker i denne planen, overvåkes forekomsten av resistens i normalfloraen hos fjørfe gjennom NORM-VET. Fra 2000 fram til 2011 ble det i NORM-VET brukt tradisjonelle metoder som kun påviste sporadisk forekomst. Da selektive metoder ble tatt i bruk, ble det avdekket forekomst av resistens i normalfloraen på et annet nivå enn ved bruk av tradisjonelle metoder, uten at det er grunn til å tro at det er en reell økning i forekomst.

MÅLSETTING

Overvåking og fortsatt lav forekomst av resistente bakterier i norsk fjørfeproduksjon.

TILTAK

1. Kunnskapsoppbygging

Effektive tiltak forutsetter kunnskap både om kilde, forekomst, betydning, epidemiologi og effekt av mulige tiltak. Gjennom over- våking i offentlig regi og flere større og mindre forskningsprosjekt har kunnskapen om resistens i fjørfeæringa økt betydelig de siste år.

Pågående prosjekter hvor fjørfeæringa er involvert og bidrar med finansiering er:

- Quinolone resistance despite low antimicrobial usage – mechanisms and possible preventive measures (QREC-MaP). Ledes av Veterinærinstituttet, med NMBU og Animalia som ansvarlige for to av arbeidspakkene.

Fjørfeæringa er også med i referansegruppa på to forskningsstyrte prosjekter som ledes av henholdsvis Veterinærinstituttet (NoResist) og NTNU (ResMap).

Dersom nasjonale eller internasjonale forskningsresultater eller resultater fra kartlegging tilsier det, kan mindre prosjekter gjennom- føres i samarbeid med andre aktører.

2. Krav overfor eksportør

Importører av avlsmateriale, normalt egg eller daggamle foreldredyr av slaktekylling, skal overfor eksportør formalisere krav om over- våking og dokumentasjon av status for ESBL-bærende E. coli i

beste- foreldreleddet. Overvåkingen skal minimum omfatte et prøveuttak i form av sokkeprøver, i oppalsperioden, ved flytting og hver 10. uke i verpeperioden. Ved eventuell påvisning skal importør kreve dokumentasjon på hvordan dette blir fulgt opp fra eksportørs side.

Importører av avlsmateriale av slaktekylling eller -kalkun, skal ha krav om fullstendig fravær av rutinemessig antibiotikabruk i hele avlspyramiden og dokumentasjon av den terapeutiske antibiotikabruken som måtte ha blitt gjennomført. Importør skal forsikre seg om at det er et høyt smittesikkerhetsnivå i hele avlspyramiden.

Alle importører av avlsmateriale for slaktekylling skal gjennomføre kunderevisjoner hos sin leverandør minimum en gang per år. Animalia kan bistå med dette ved behov.

Kravene når det gjelder resistensstatus og antibiotikabruk overfor avlsselskapene skal i størst mulig grad samordnes på nordisk nivå.

3. Overvåkings- og kartleggingstiltak

I 2019 skal følgende dyregrupper prøvetas for ESBL-resistens med selektive metoder:

- Alle importkleskninger og importere av daggamle foreldre dyr av slaktekylling og -kalkun.
- Alle bruksdyrimporter av slaktekylling og -kalkun.
- Alle oppalsflokker av foreldre dyr av slaktekylling.
- Alle rugeeggflokker for slaktekylling.

I 2019 skal alle innsett av slaktekalkunflokker prøvetas for koksidier.

Resultatene for ESBL rapporteres fortløpende til Animalia, med kopi til avsender av prøvene. Animalia samler og rapporterer resultatene til de respektive rugerier og varemottakere. Resultatene fra koksidieovervåkingen rapporteres via varemottaker. Den konkrete identiteten skal bare rapporteres til det rugeri eller den varemottaker produsenten er knyttet til. Det skal være åpenhet om de samlede resultatene i bransjen. Overvåkingsresultatene for ESBL-resistens sammenstilles og offentliggjøres ved årsslutt. Dersom resultatene skal offentliggjøres oftere enn dette, forutsetter det enighet mellom aktørene om det.

Resultatene i handlingsplanen skal ikke brukes konkurransevridende eller salgsfremmende av noen av de involverte aktørene. De enkelte rugerier og varemottakere står imidlertid fritt til å bruke resultater fra egne prøver, så lenge disse presenteres på en faglig balansert måte som gir et korrekt helhetsbilde, uten utvelgelse av gunstige enkeltresultater.

4. Gjennomgang av smittevernrutiner og -praksis

I tillegg til å begrense og stoppe ny tilførsel av resistente bakterier gjennom avlspyramidene (vertikal smitte), vil det være avgjørende å hindre smitte mellom ulike innsett i samme hus og smitte mellom ulike hus og besetninger (horisontal smitte). Det er viktig å sikre en praksis i samsvar med gjeldende regelverk og tilrådinger om hygienisk nivå og smittebeskyttelse i fjørfeproduksjonen.

Det har de siste årene vært stort fokus på smittevern i fjørfenæringa, med kurs, brosjyrer og film. Dette er et tema som krever kontinuerlig oppmerksomhet. Kunnskap og eventuelle nye krav og tiltak skal for- midles gjennom generell informasjon, praktisk opplæring og fokus i forbindelse med rådgivning.

Animalia gjennomfører hygienerevisjon i alle importrugerier og produksjonsrugerier for slaktekylling og -kalkun etter følgende plan: Rugerier som har gjennomført minimum tre revisjoner tidligere (årlige) revideres hvert annet år. Rugerier som ser behov for årlige revisjoner tilbys det. I forbindelse med disse revisjonene skal også retningslinjer, praksis og oppfølging av hygiene og smittebeskyttelse

i oppals- og foreldredyrflokker gjennomgås. Oppfølging av den enkelte flokk gjøres normalt av rugeriet, men ved avvik og konkrete problemer kan Animalia involveres også i dette. Revisjonsfunn og -rapport er et forbedringsgrunnlag for den enkelte aktør og skal ikke gjøres kjent for andre enn denne aktøren.

5. Gjennomgang av antibiotikatilråding og -praksis

Det generelle forbruket av antibiotika i en produksjon eller besetning er av stor betydning for opprettholdelsen av resistensegenskaper hos tilstedeværende bakterier. Antibiotikaforbruket i norsk kyllingproduksjon er svært lavt. I kalkunproduksjonen er bruk av antibiotika mot tarmbetennelse mer utbredt. Basert på ny kunnskap fra forskningsprosjektet om NE hos kalkun er det etablert overvåking for koksider hos kalkun, med tilhørende anbefalinger om tiltak.

Med en voksende fjørfeproduksjon og en økende bruk av helse- og velferdsrådgivning, får stadig flere veterinærer denne produksjonen som en del av sin praksis. Oppfølging av disse veterinærene når det gjelder lav og riktig bruk av antibiotika som tiltak ved helseproblemer er viktig.

6. Kommunikasjon

Det er mange aktører og interessenter involvert i håndtering av resistens i norsk fjørfeproduksjon. God risikokommunikasjon skal sikre åpenhet, tillit, effektiv informasjonsflyt og kunnskapsoverføring mellom de ulike aktørene og ut i samfunnet.

Kommunikasjonsstrategi og -tiltak skal understøtte øvrige tiltak i denne handlingsplanen samt sikre god interaksjon og synkronisering med andre tiltak innen landbruket og tiltak i offentlig regi. Kommunikasjonstiltak vil i stor grad være felles for alle dyrearter slik det også er beskrevet i Husdyrnæringas felles handlingsplan mot antibiotikaresistens. Det omfatter å videreutvikle og forsterke kommunikasjonssamarbeidet internt i næringa og med offentlige nøkkelaktører som Mattilsynet, Veterinærinstituttet, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Vi vil også aktivt stimulere til kunnskapsdeling nasjonalt og internasjonalt. Ved behov skal det iverksettes spesifikke kommunikasjonstiltak.

Det tas sikte på å arrangere et seminar i samarbeid med forskningsinstitusjonene i løpet av 2019, der resultater av relevante forskningsprosjekter presenteres.

ANSVAR, GJENNOMFØRING OG OPPFØLGING GJENNOM ÅRET

Animalia er ansvarlig for koordinering og oppfølging av tiltakene i handlingsplanen. Den enkelte aktør har ansvar for oppfølging, prøveuttak osv. i sitt produksjonssystem. Aktørene har gjennom Samarbeidsrådet for Helsetjenesten for fjørfe og «Kontaktmøte» gitt innspill til planen. Budsjettet og planen på overordnet nivå er vedtatt i Animalia sitt styre.

FINANSIERING

Gjennomføringen av handlingsplanen gjøres også i 2019 som et bransjeprojekt finansiert av avgiftsmidler til fag- og opplysningstiltak for fjørfekjøtt. Overvåking av koksidiøse hos kalkun er samfinansiert av Nortura, Animalia og fôrbransjen. De mest kostnadskrevene elementene i 2019 vil være gjennomføring av overvåkingstiltakene og revisjon av alle rugerier. Budsjett for handlingsplanen er vedtatt som en del av Animalias samlede budsjett.

Konkrete tiltak hos den enkelte aktør, for eksempel når det gjelder bedre smittesikkerhet og hygienisk standard, bekostes av den enkelte.